

Spør advokaten

Kollektive forhandlinger for næringsdrivende

/// DAG KIELLAND NILSEN, ADVOKAT I NTF

Jeg har fått med meg at det skrives om kollektive forhandlinger for næringsdrivende. Gjelder dette også for tannlegebransjen? Er det vanlig?

Svar:

Det er riktig at dette er et aktuelt tema og det kan også tenkes i tannlegebransjen. Foreløpig er dette ikke vanlig.

Det har i flere år vært en rettsutvikling i retning av sterkere vern for arbeidstakere. Noen grupper av næringsdrivende har også et slikt behov for vern. Det har over tid pågått et arbeid i EU/EØS for å sikre større grad av beskyttelse også for selvstendig næringsdrivende som trenger det. Ett av tiltakene her er at EU-kommisjonen har kommet med nye retningslinjer som gir mulighet til å inngå kollektive avtaler mellom oppdragstakere og oppdragsgiver.

I utgangspunktet er avtaler mellom næringsdrivende som påvirker handel og konkurranse forbudt. Oppdragstakere som er selvstendig næringsdrivende, vil som utgangspunkt ikke kunne forhandle i fellesskap på grunn av slike konkurranserettslige regler.

Retningslinjene som nå er kommet åpner imidlertid opp for at noen selvstendig næringsdrivende uten ansatte kan inngå kollektive avtaler.

Det norske konkurransetilsynet har uttalt at de kommer til å følge EUs nye retningslinjer, og vil legge disse til grunn for sin håndheving av konkurranseloven. Det betyr at selvstendig næringsdrivende uten ansatte nå kan forhandle kollektivt med sine oppdragsgivere for å bedre sine lønns- og arbeidsvilkår.

Retningslinjene vil kunne få praktisk betydning, da både oppdragstakere og oppdragsgivere nå kan ta initiativ til

forhandlinger om oppdragstakeres arbeidsvilkår og regulere disse i kollektive avtaler.

Hvilke næringsdrivende gjelder dette?

Det fremgår av retningslinjene at det dreier seg her om selvstendig næringsdrivende uten egne ansatte og som kan sammenlignes med arbeidstakere.

Det er vist til tre grupper næringsdrivende som kan sammenliknes med arbeidstakere:

- som er økonomisk avhengig av en oppdragsgiver, herunder leverer eksklusivt eller overveiende andel av sine tjenester til samme oppdragsgiver
- som jobber tilsvarende en arbeidstaker hos oppdragsgiver eller
- som arbeider via digitale arbeidsplattformer.

Skjevt maktforhold

Det er i retningslinjene også vist til at næringsdrivende som ikke nødvendigvis kan sammenliknes med arbeidstakere også har behov for vern hvis det er en skjevhet i maktbalansen/ubalanse i forhandlingsstyrke. Kommisjonen vil derfor ikke håndheve konkurranseregulverket i slike situasjoner selv om disse ikke direkte kan sammenliknes med arbeidstakere. Retningslinjene viser særlig til tre slike situasjoner:

- Virksomheten representerer hele sektoren eller bransjen.

- Virksomheter med over 20 mill i årlig omsetning eller i balansen i regnskapet.
- Virksomheter med mer enn 10 tilknyttede næringsdrivende/ansatte

Retningslinjene viser også til at det i andre særlige tilfeller kan være en ubalanse i forhandlingsstyrken.

Det er foreløpig uklart om og eventuelt hvordan de nye retningslinjene vil anvendes i tannhelsebransjen.

Egentlig ansatt?

Avslutningsvis minner vi om at disse retningslinjene ikke griper inn i den mulig-

heten myndigheter og domstolene har til å avgjøre at et samarbeidsforhold i realiteten er et tilsetningsforhold. Slik gjennomskjæring vil fremdeles kunne foretas.

Dersom du har spørsmål knyttet til dette så ta kontakt med oss på jus@tannlegeforeningen.no.

Sykehjelpsordningen

Sykehjelpsordningen yter stønad til tannleger ved sykdom, fødsel/adopsjon og pleie

For søknadsskjema og vedtekter se www.tannlegeforeningen.no